

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. I. Demonstratur Deum esse omnino simplicem, & realis compositionis
expertem,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

DISPVATIO IV.

De attributis in particulari.

Consideratis attributis Dei in communi, ad singula in particulari explicanda progredimur; & primò ea quæ ad esse Divinum pertinent exponemus; deinde de his quæ spectant ad operationem, nimirum scientia, voluntate, iustitia, misericordia, amore, providentia, alijsque similibus, differemus.

ARTICVLVS I.

De Simplicitate Dei.

Ad questionem 3. Divi Thomæ.

Rectè docet Dionysius libro de mystica Theol. cap. 2. Theologum, dum ad Dei cognitionem procedit, prius sculptoris artem & deinde pictoris industriam imitari debere. Sicut enim sculptor, rudem ligni vel marmoris materiam cedit, dolat, sculpat, levigat, sicque per destructionem statuam perficit; ita & Theologus, ut perfectam divinæ essentia ideam efformet, prius debet ab illa simplicissima, & actualissima natura, omnes defectus & imperfectiones creaturarum abstrahere, & postea adinstar pictoris, diversis coloribus eam depingere, varijsque perfectionibus eam exornare. Hanc artem imitatur Doctor noster Angelicus, priusquam enim agat de perfectione Dei, & de ejus bonitate, infinitate, immensitate, alijsque attributis ad esse Dei pertinentibus, ejus simplicitatem considerat, & ab illa purissima essentia, omnem defectum potentialitatis, compositionis, vel componibilitatis excludit. Cui ordini & methodo inhærentes, priusquam de perfectione Dei, ejusque bonitate disputemus, pauca de divina simplicitate dicemus.

§. I.

Demonstratur Deum esse omnino simplicem, & realis compositionis expertem.

1. Notandum primò: Nomine simplicitatis in genere, nihil aliud significari, quam negationem compositionis, quæ triplex à Philosophis assignatur: Una physica ex materia & forma, vel ex objecto & accidente: Alia metaphysica ex essentia & existentia, vel ex supposito & natura; & alia logica, ex genere & differentia.
2. Notandum secundo: Præter compositionem intrinsecam, simplicitati repugnantem, aliam esse extrinsecam, quæ aliquid cum alio componit, quamvis in se non componatur, quæque ipsum denominat activè componens, non compositum: Ut constat in materia prima, quæ licet sit in se intrinsecè incomposita, venit tamen in compositionem aliorum, & est primum subjectum ex quo omnia elementa & mixta componuntur. His præmissis.
3. Dico primò: Deum esse simplicissimum, & realis compositionis expertem.
Hanc veritatem multipliciter demonstrat D. Thomas hic art. 7. Primò, Quia omne compositum est posterius suis componentibus, & dependens ab eis: Sed Deus est primum ens, & in eo nihil est prius & posterius, nec ab alio de-

Tom. I.

A pendens: Ergo est simplex & incompositus.

Secundo, Omne compositum causam habet quæ conjungat extrema; quæ enim inter se diversa sunt, in aliquod unum non conveniunt, nisi per aliquam causam adunantem: At Deus causam non habet, sed est prima omnium causa: Ergo non est compositus.

Tertio, In omni composito est aliquid quod non est ipsum, nulla enim partium hominis, est homo, nec aliqua pars pedis, est pes: Sed in Deo nihil est quod non sit Deus: Ergo in illo nulla est compositio.

Quarto, Quidquid ex pluribus componitur, ex imperfectis conflatur, ut ait Damascenus libro 1. fidei orthod. At in Deo; nihil potest esse imperfectum: Ergo & nihil compositum. Quam rationem eleganter expressit Hilarius 7. de Trin. his verbis: *Non ex compositis atque inanimis Deus, qui vita est, subsistit; neque qui virtus est, ex inferioribus continetur; neque qui lux est, obscuris coarctatur; neque qui spiritus est, ex disparibus formabilis est: totum quod in eo est, unum est.*

Denique eadem veritas inductione demonstrari potest: Quænam enim in Deo esset compositio? Non ex membris humanis, vel partibus integrantes, ut fingebant Antropomorphitæ; incorporeus enim est, & summus spiritus. Non ex materia & forma, est enim summè immaterialis, & ab omni materiæ labe segregatus. Neque ex potentia & actu, cum sit actus purissimus. Non ex natura & supposito, est enim per se subsistens. Non ex essentia & existentia, est enim suum esse. Non ex subjecto & accidente: est enim immutabilis. Nec denique ex essentia & attributis, vel relationibus, cum nulla inter illa sit distinctio modalis, vel formalis, ut supra contra Durandum & Scotum ostendimus. O ineffabilem ergo simplicitatem, quæ Deus (inquit Dionysius) tam parvus est, ut nihil sit; tam magnus, ut omnia sit: tam simplex, ut nihil possit illi adimi, ita plenus & abundans, ut nihil possit illi adici! Duplex igitur est distinguenda simplicitas, una quæ provenit ex potentialitate & defectu: alia quæ procedit ex actu & forma: illa pauperem efficit, ista divitem: prima imperfectionem secum affert, secunda summam denotat perfectionem: prima convenit materiæ primæ, quæ est infimum omnium entium, & prope nihil, ac primum subjectum, ex quo fiunt omnes generationes & mutationes; secunda verò est propria Deo, qui est primum ens, actus purus, ac summè immaterialis, & qui (ut notat Cornelius Mussus in libro de divina historia) dicitur unus, non solum quia non habet socios alios Deos, sed quia in Deo nihil est quod non sit Deus, & omnia in se unit; ea enim quæ sunt in Deo, non sunt tantum in Deo, vel Dei, vel circa Deum, sed sunt ipse Deus. Nèdum habet divinitatem, sed est ipsa Deitas: totum est sine partibus, substantia sine accidentibus, differt ab omnibus sine differentia; subsistit, sed est ipsamet sua hypostasis; existit, sed est suum esse; intelligit, sed est suum intelligere; agit, & est sua actio, & suum agere. Denique ut ait Boëtius in profa de Trinitate.

Simplex esse, simplex posse:

Simplex velle, simplex nosse:

Cuncta sunt simplicia.

Contra hoc attributum militat præcipuè error Antropomorphitarum, qui Deum dicebant esse corporeum, eique figuram, & membra humana

L ij

affingebant. In quem errorem, nonnullos Aegypti Monachos, solâ imperitiâ, & rusticitatis simplicitate, lapsos esse, referunt S. Augustinus libro 1. de moribus Eccles. cap. 10. & Cassianus collat. 10. cap. 2. 3. & 5. Hunc reprobât Scriptura varijs in locis, in quibus Deus vocatur Spiritus: Ioan. 4. Spiritus est Deus. 2. ad Corinth. 5. Dominus autem Spiritus est. Actorum 12. Non debemus existimare sculpturâ artis, & cogitationis hominis, divinum esse simile. Et ad Romanos 1. Dicentes se esse sapientes, stulti facti sunt, & mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei, in similitudinem imaginis corruptibilis hominis: quod directè contra Antropomorphitarum pugnat errorem.

6. Nec illis favent quædam Scripturæ loca, in quibus Deo attribuuntur membra corporea, ut Job 40. si habes brachium sicut Deus; & actiones quædam humanæ: ut videre, audire, sedere, stare. Vel etiam trina dimensio, ut Job 11. Excelsior celo est, & quid facies? profundior inferno, & unde cognoscis? longior terrâ mensura ejus, latior mari. Hæc enim in sensu metaphorico intelligenda sunt, ita ut profunditas, vim ejus cognoscendi occulta; altitudo excellentiam virtutis ejus super omnia, sive potentiam Dei omnia gubernantem, & conservantem: longitudo durationem, latitudo affectum dilectionis ad omnia, denoter. Vel ut profunditate, incomprehensibilitas Dei: longitudine, processus virtutis ejus ad omnia penetrantis: latitudine, protectio ejus omnia continens, significantur, ut notat S. Thomas hic art. 1. ad 1. ex S. Dionysio cap. 9. de div. nom. Eodem modo, oculis Dei, ejus scientia & providentia: brachio & manibus, ejus potentia operativa ad extra: pedibus, amor & affectus, vel etiam operatio transiens, designantur. Denique dicitur Deus sedens propter suam immobilitatem, & auctoritatem: stans, propter suam fortitudinem, ad debellandum omne quod ipsi adversatur: nec aliter ad illum acceditur, vel ab illo receditur, quàm affectibus mentis: juxta S. Thomam ibidem ad 3. 4. & 5.

7. Non licet etiam, ex eo quod homo sit factus ad imaginem & similitudinem Dei, inferre Deum esse corporeum, humanamque habere figuram, ut enim notat idem S. Doctor hic art. 1. ad 2. post D. Augustinum libro 1. de Doct. Christ. & in Psalmum 43. imago Dei non est in homine secundum corpus, sed secundum intellectum & rationem, quæ sunt incorporea. Vel ut docet Chrysostomus homilia 8. in Genesim, imago Dei in homine, est ratio dominij, & principatus quem habet in cæteris creaturas: Unde postquam Deus dixit Genesim 1. Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram, statim addit, Vt præstet piscibus maris, & volatilibus cæli.

8. Non obest etiam divinæ simplicitati, mysterium Trinitatis, quamvis in eo fides agnoscat tres personas realiter distinctas, & in eadem essentia intimè conjunctas. Ut enim docet S. Doctor in 1. dist. 8. quæst. 4. art. 1. ad 4. Perfectio personalis comparata ad essentiam, non differt ab ipsa, & ideo non facit compositionem cum ea: sed comparata ad suum correlativum, facit distinctionem realem; sed ex illa parte non est aliqua unio, & ideo hæc compositio. Quibus verbis declarat, quod ut divinæ personæ compositionem efficerent cum essentia, deberent uniri inter se, sub ea ratione quâ relativè distinguuntur: sic

A verò non uniantur, sed potius opponuntur; sed solum quâ ratione comparantur ad essentiam, cum qua realiter identificantur; & sic ex neutra parte faciunt compositionem: non ex parte essentia, propter defectum distinctionis; nec ex parte correlativorum, propter defectum unionis.

§. II.

Demonstratur Deum non posse in compositionem aliorum venire.

Dico secundò, impossibile esse quod Deus 9. veniat in compositionem aliorum, saltem per modum partis intrinsicè componentis. Est contra quosdam antiquos Philosophos, qui, ut refert S. Augustinus libro 7. de civit. arbitrati sunt Deum esse animam mundi, & singulas ejus partes informare, sicut anima informat partes corporis humani: quod etiam asseruit Almaricus, damnatus in Concilio Lateranensi: Cujus mentem (inquit Concilium) sic pater mendacis excacavit, ut ejus doctrina, non tam heretica, quàm insana sit. Est etiam contra quendam Davidem de Dinando, qui ut dicit S. Thomas hic art. 8. Stultissime posuit Deum esse materiam primam.

10. Probatur conclusio triplici ratione, quam ibidem insinuat S. Doctor. Prima est, quia Deus est prima causa efficiens rerum omnium, cujus non est intrinsicè componere, sed extrinsicè efficere composita. Secunda, Deus est primò & per se agens: quod autem venit in compositionem, non est primò & per se agens, sed potius factum, & compositum. Tertia, Deus est ens perfectissimum, & completissimum: omnis autem pars componentis, est imperfecta & incompleta, & pendet à causa efficiente, ut alteri conjungatur: Ergo impossibile est, quod Deus veniat in compositionem alicujus per modum partis.

Dices: Persona Christi est composita ex personalitate Verbi & humanitate assumpta, ut docent Theologi in Tractatu de Incarnatione, & definitur in 3. Synodo generali, his verbis: Si quis non confitetur unionem Verbi ad carnem conjunctam anime rationali, secundum compositionem, anathema sit. Et Leo Papa Epistola ad Julium, docet Christum constare ex tribus substantiis: scilicet Verbo, animâ, & carne: Ergo Deus potest venire in compositionem alterius.

Respondeo concessio Antecedente, distinguendo Consequens: Ergo potest venire in compositionem alterius, per modum partis materialis, aut formalis intrinsicè componentis, nego: per modum termini completis & actuantis aliquam naturam, concedo. Sive ut alij dicunt: compositione ex his, nego: compositione cum his, concedo.

Explicatur: Duplex datur compositio: una que fit ex partibus, & entibus incompletis, quorum unum ab alio perficitur & actuatur, & vocatur compositio ex his: qualis est compositio ex materia & forma, vel ex subjecto & accidente; & hæc cum essentialiter involvat imperfectionem dependentiæ, vel informationis, Deo repugnat. Alia verò est quâ terminus unitur rei terminabili, eam intrinsicè complendo, actuando, & terminando: quo pacto subsistentia unitur naturæ, & vocatur compositio cum his; & hæc nullam includit dependentiam, vel informationem, aut imperfectionem ex parte termini; sed potius summam in eo denotat actualitatem, & perfectionem. Et hoc genere compositionis, quæ nullo modo divinæ simplicitati officit, docent